

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЗАХАРИ СТОЯНОВ“

гр. Варна, кв. „Чайка”, тел. 052/301 897, <http://www.ou-zaharistoyanov.com>

УТВЪРДИЛ:
ТОДОРКА КОЛЕВА
Директор на ОУ „Захари Стоянов“

ПРОГРАМА

ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧЕНИЦИ

ОТ ОУ „ЗАХАРИ СТОЯНОВ“ - ВАРНА

УЧЕБНАТА 2020/2021 ГОДИНА

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал.1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет с Протокол № 13/10.09.2020 г.

Въведение:

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ „Захари Стоянов“ за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- Закон за училищното и предучилищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование в сила от 27.10.2017г. приета с ПМС № 232 от 20.10.2017г. обн.ДВ.бр.86 от 27 октомври 2017г.;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- Програмата за превенция на ранното напускане на училище е част от училищната политика във връзка с прилагане на Механизма за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст, приет с ПМС № 100/08.06.2018 г., изм. и доп. ПМС 259/14.10.2019 г. (обн., ДВ, бр. 82 от 18.10.2019 г.), както и в други национални, областни, общински и училищни политики с такава насоченост.

Принципи:

- Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование;
- Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава;
- В образователния процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, социален произход, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус;
- Включващото образование предполага промени в образователната система, за да може тя да се адаптира към потребностите на конкретното дете в много по-голяма степен, отколкото детето да се адаптира към системата;
- Различията между децата са източник на многообразие и богатство, а не на проблеми;
- Възгледите и мнението на детето трябва да бъдат взети предвид при неговото участие в училище. Детето следва да бъде стимулирано да участва активно в образователния процес;
- Всички аспекти на образованието, програми и методи на преподаване, както и формите на комуникация следва да бъдат адаптирани, за да се създадат възможности за включване.

Необходимост от програмата

1. Необходимост от въвеждане на система в дейностите по превенция на ранното напускане на ученици .

2.Необходимост от готовност за посрещане на нови предизвикателства, свързани с предпоставки за напускане на ученици. (социални и икономически фактори, процеси на миграция, честа смяна на местоживеенето и др.).

Преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможното развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана

политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионално развитие на децата и младите хора в България.

Причини за напускане на учениците от училище:

Причините за напускане от училище са многообразни и не се проявяват изолирано, а въздействат комплексно. Това определя необходимостта да се подхожда комплексно и същевременно да се действа индивидуално към конкретния случай на всяко дете, застрашено от напускане или вече е напуснало училище. Напускането на училище е не само социален, но и педагогически проблем. Причините за това са различни. Корените на това явление трябва да се търсят от една страна в семейната среда, в мотивацията на учениците за учебен труд, в слабия стремеж за личностна реализация в училищната среда, а от друга и в педагогическата колегия.

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социалноикономически причини - ниски доходи, лошото качество на живот на определени социални слоеве.
2. Образователни причини - слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище, затруднения при усвояването на учебния материал, наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.
3. Причини свързани със здравния статус - в контекста на политиките за развитие на приобщаващото образование продължава тенденцията за интегриране на децата със специални образователни потребности в общообразователните училища.
4. Психологически причини - неувереност в себе си, чувство за неуспех, отчуждение от натрупания училищен опит и др.

В ОУ "Захари Стоянов" преждеременно напуснали ученици няма. Това се дължи на последователната политика на образователната институция подчинена на принципите за:

- всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- публичност и прозрачност на цялостната политика – чрез добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
- обратна връзка с институции, родители, педагогически съветник, психолози, класни ръководители, учители и ученици;
- идентифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на педагогическия съветник и класните ръководители.

Визия на училището по отношение на превенция на ранното напускане

Програмата се основава на мисията на ОУ „Захари Стоянов“ гр. Варна чрез иновативно, гъвкаво и личностно – ориентирано обучение:

- Учениците да получат пълноценни знания, умения и компетентности;

- Да се изградят като свободни и морални личности, способни да живеят и работят заедно, да общуват помежду си, да поемат отговорности в демократично гражданско общество;
- Да развиват творческите си заложби и способности;
- Да изградят умения и навици за здравословен начин на живот; Визията на ОУ „Захари Стоянов“ гр. Варна като училище, осигуряващо ефективна, качествена и достъпна подкрепа за деца и ученици, застрашени от отпадане, която осигурява пълноценна личностна реализация в училищния живот;
- Разнообразни дейности, насочени към удовлетворяване на желанията и потребностите на учениците;
- Съчетаване на класноурочни, извънурочни и извънкласни форми на обучение и възпитание;
- Висококвалифицирани и мотивирани учители, работещи като екип от отговорни и развиващи се личности, проявяващи толерантност, загриженост и зачитане на човешкото достойнство;
- Работа с талантиливи деца;
- Работа с деца в неравностойно социално положение;
- Работа с деца със специални образователни потребности;
- Работа с деца с различна етническа принадлежност;
- Уютна и функционална образователна среда.

Политики за превенция на преждевременно напусналите училище:

➤ Повишаване участието и ангажираността на родителите.

Родителите и местната общност са участници в процеса на образование. Те са основен фактор за подпомагане на децата и учениците в риск от преждевременно напускане на училище и трябва да бъдат насърчавани чрез:

- Популяризиране на добри практики и възможности за участие в мрежи за включване на родителите и местната общност в мерки за предотвратяване на преждевременното напускане на училище.

- Повишаване отговорността на родителите и тяхната активност за сътрудничество с учителите и училищното ръководство с цел развитието на децата им с фокус върху родители от уязвими групи за насърчаване на редовното посещаване на училище.

➤ Утвърждаване на индивидуалното и груповото наставничество.

Изграждане на развиващи се училищни общности е предпоставка за ефективна политика за намаляване на преждевременното напускане на училище. Индивидуалното и груповото наставничество се превръща в процес на сътрудничество за изграждане на позитивни и конструктивни взаимоотношения. Изграждане и прилагане на практиката „ученици – наставници“ за функциониране на сплотена училищна общност, основана на екипна работа, взаимна подкрепа и солидарност.

➤ Политика на ненасилие и изграждане на силна училищна общност.

Оказване на помощ на деца, ученици, родители и педагогически специалисти с цел преодоляване на трудности в образователен, социален или личен план. Осигуряване на ефективна комуникация за навременно идентифициране и разрешаване на възникнали проблеми. Работа по развитие на екипност сред учениците. Провеждане на консултации и своевременна намеса при поведение, изискващо намеса. Ангажиране на участниците в ученическото самоуправление с дейности за превенция при преждевременно напускане на училище.

➤ Карьерно ориентиране и консултиране.

Кариерното ориентиране и консултиране подготвя младите хора за информиран избор, за практическата полза от придобитите компетентности. То поставя и връзката между по-високото образование и възможността за по-добра реализация. В тази насока е необходимо изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови категории за мотивиране за продължаване на образованието и придобиване на квалификации.

➤ **Подкрепа за развитието на децата и учениците.**

За осигуряване на подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията на децата и учениците е необходима и допълнителна подкрепа. Тя се предоставя на деца и ученици нуждаещи се от допълнителна образователна подкрепа, с хронични заболявания, в риск, с изяви дарби, като ограничава преждевременно напускане на училище и предотвратява социалното изключване. Създават се екипи, които да работят съвместно с родителите, органите за закрила правата на детето и органите за борба срещу противообществените прояви на малолетни и непълнолетни. Създаване и функциониране на ученическо самоуправление чрез ученически съвети, които работят в подкрепа на училището. Въвеждане на системни подходи за управление на дисциплината, за постигане на последователна политика в областта на образованието и възпитанието.

След идентифициране на децата и учениците, застрашени от преждевременно напускане на училище и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен като:

- ✓ Работа със семейството му;
- ✓ Насочване на работа с психолог, социален работник, препоръка за включване в група за целодневна организация на учебния ден и други;
- ✓ Допълнителни занимания /консултации;
- ✓ Насочване към дейности по интереси;
- ✓ Мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен.

➤ **Занимания по интереси**

Заниманията по интереси имат доказан ефект като средство за повишаване удовлетвореността на децата и учениците от живота в училище и предотвратяване на преждевременното напускане. Те осмислят свободното време на учениците чрез изява в предпочитана дейност, приобщават и мотивират, включително деца и ученици с идентифицирани потребности от специфична подкрепа, деца и ученици в риск от напускане и/или с прояви на агресия и/или с прояви на насилие. Тези занимания повишават мотивацията за участие в образователния процес и допринасят за развиване на знания, умения и компетентност.

Мерки и дейности, залегнали в програмата на ОУ "Захари Стоянов" за превенция на ранното напускане на училище са:

1.1. Разработване и реализиране на мерки за проследяване на преместването и отсъствията на учениците:

- Изготвяне на база данни от класните ръководители, в чиито класове има ученици от рискови групи.
- Обобщаване всяка седмица на информацията за отсъствията на учениците от класните ръководители. При натрупване на отсъствия по неуважителни причини на ученик - информиране на родителите от класния ръководител за изясняване причините за отсъствията.

1.2. Координиране на действията на класните ръководители с тези на педагогическия съветник и училищното ръководство.

- 1.3. Запознаване на учениците с правилника на училището от класните ръководители още в първия учебен час.
- 1.4. Разглеждане в ЧК на теми свързани - с превенция на насилието; с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици; опасностите от сърфиране в интернет както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище; теми свързани с гражданското образование /здравно образование и възпитание/.
- 1.5. Системно подпомагане на ученическия колектив за създаване на екипност - провеждане на тренинги за създаване на екипност, доверие, подобряване на модела на общуване и изграждане на толеранс.
- 1.6. Подпомагане адаптирането на учениците от петите класове от начален към прогимназиален етап на обучение, чрез провеждане на тренинги – за адаптация и екипност от педагогическия съветник.
- 1.7. Утвърждаване на позитивна дисциплина – използване на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.
- 1.8. Развитие на училищната общност – превенция на обучителните трудности и ранното оценяване на риска от тях.
- 1.9. Провеждане на обучение по социални умения и работа в екип с учениците от подготвителните групи, с цел по-бързото и по-лесното им адаптиране в новата среда на училището.
- 1.10. Квалификация на педагогическите специалисти, насочена към индетифициране и справяне със случаите на риск от преждевременно напускане на училище.
- 1.11. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти – обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.
- 1.12. По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни методи, електронни учебници, презентации, онагледяване, практическа насоченост.
- 1.13. Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на консултации по съответните предмети по утвърден график, както и допълнителна работа с тези ученици през ваканциите.
- 1.14. Занимания по интереси – за развитие на способностите и на компетентностите на учениците, за изява на дарбите им в областта на науките, технологиите, изкуствата, спорта, глобалното, гражданското и здравно образование, както и придобиване на умения за лидерство.
- 1.15 Включване на застрашените от напускане ученици в извънкласни и извънучебни дейности: училищни турнири, спортни състезания, едномеденни екскурзии, зелени училища, образователен театър, посещения на изложби и концерти и др.
- 1.16. Поощряване с морални награди.
- 1.17. Индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава.
- 1.18. Консултиране на застрашените от отпадане ученици с педагогическия съветник.

1.19. Включване на родителската общност за повишаване на активността и сътрудничеството с училищното ръководство.

1.20. Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, Отдел за закрила на детето.